

Handläggare
Malin Torberger
Telefon: 08-508 25 416

Till
Socialnämnden
2017-03-28

Redovisning av utvecklingsmedel för arbetet mot våld i nära relationer år 2016

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner redovisningen av användningen av utvecklingsmedel inom området våld i nära relationer år 2016.
2. Socialnämnden justerar paragrafen omedelbart.

Gillis Hammar
förvaltningschef

Veronica Wolgast Karlberg
avdelningschef

Sammanfattning

Under 2016 rekvirerade socialnämnden från Socialstyrelsen totalt 3 166 133 kr i utvecklingsmedel inom området våld i nära relationer, att använda under 2016. Drygt 3,1 mnkr fördelades till stadsdelsnämnderna medan resten användes av en stadsövergripande verksamhet. Användningen av medlen ska redovisas till Socialstyrelsen den 31 mars 2017. Socialstyrelsen angav vissa krav för hur pengarna fick användas, däribland att fokus skulle vara på långsiktigt, strukturerat och samordnat arbete mot våld i nära relation och stärka arbetet med våldsutövare. Särskilt utsatta grupper och förebyggande arbete fanns också med som fokusområden. En stadsdelsnämnd har inte använt sitt bidrag och tre nämnder har inte använt hela bidraget. Totalt har 2 664 713 kr använts. Medlen har använts till ett stort antal olika aktiviteter, däribland utbildningar, information internt och externt, skapande av nya rutiner bland annat för samverkan och olika preventiva insatser. Flera nämnder anger att de noterar ett större antal personer söker kontakt utifrån våldsutsatthet alternativt utövande.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner denna redovisning av användningen av utvecklingsmedel inom området våld i nära relationer för 2016.

Bakgrund

Socialnämnden rekviderade utvecklingsmedel från Socialstyrelsen år 2016, för att utveckla arbetet mot våld i nära relationer. Medlen fördelades sedan till största delen på stadsdelsnämnderna. Stadsdelsnämnderna har redovisat hur medlen har använts, i ett underlag som Socialstyrelsen skickat ut. Redovisningen har nu sammanställts för hela staden och ska vara Socialstyrelsen till handa senast 31 mars 2017.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 22 mars 2017. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 23 mars 2017.

Ärendet

Det övergripande målet för utvecklingsmedlen var enligt Socialstyrelsens anvisningar följande: *Arbetet mot våld i nära relationer och för att kvalitetsutveckla stödet till våldsutsatta kvinnor och barn ska vara av lika hög kvalitet i hela landet. De som har utsatts för sådant våld ska få det stöd och den hjälp som de behöver oavsett var i landet de bor.*

Medlen avsåg att stärka följande sex områden:

- socialtjänstens långsiktiga, strukturerade och samordnade arbete mot våld i nära relation och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn
- verksamheters möjligheter att efterleva gällande regelverk, ha tillgång till aktuell kunskap och kunna använda verk samma metoder inom området eller på annat sätt kvalitetsutveckla sitt arbete
- kunskapen om och spridningen av verk samma metoder för att identifiera och ge ändamålsenligt stöd till barn som har eller riskerar att utsättas för våld
- det universellt och selektivt förebyggande arbetet samt insatser för att nå våldsutövare
- verk samma metoder och insatser anpassade till behoven hos särskilt utsatta grupper såsom unga och äldre kvinnor, våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning, missbruksproblematik, kvinnor som har utländsk bakgrund samt flickor och pojkar, kvinnor och män som drabbats av hedersrelaterat våld
- kunskap om och insatser för kvinnor och män som utsätts för våld eller på annat sätt riskerar att fara illa i samband med prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

För kommuner angavs särskilt att medlen skulle bidra till att utveckla det systematiska och långsiktiga kvalitetsarbetet inom området och avsåg i första hand insatser om underlättar efterlevnad av regler och införlivande av normerande arbete från nationell nivå. Vidare skulle SOSFS 2014:4 tillsammans med lokal kunskap om brister och behov på lokal nivå tjäna som utgångspunkt för arbetet. Användningen av medlen skulle också syfta till att sprida effektiva metoder inom området våld i nära relationer och i arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn.

Socialstyrelsen har i början av 2017 skickat ut en enkät i syfte att följa upp användningen av medlen, som alla stadsdelsnämnder har besvarat. I detta ärende redovisas en sammanställning av underlaget.

Stockholms stad rekvirerade under våren 2016 3 125 250 kr och under sommaren ytterligare 40 883 kr. Pengarna skulle användas under 2016. Den senare utbetalningen avsåg medel som fördelades av Socialstyrelsen när tiden för att rekvirera utvecklingsmedel passerat. Av de rekvirerade medlen har 2 664 713 kr använts och resterande 501 420 kr ska återbetalas till Socialstyrelsen. En stadsdelsnämnd har inte använt någon del av sina medel och tre andra nämnder har inte använt hela beloppet. Orsaker som anges är brist på utrymme för att arbeta med utvecklingsfrågor och tidsbrist utifrån att medlen kom nämnderna till del först under våren. De 40 883 kr som utbetalades under sommaren användes på stadsövergripande nivå.

Nedan följer en sammanställning av hur utvecklingsmedlen har använts, som är strukturerad utifrån de sex områden som de avsåg att stärka och som listas ovan.

Socialtjänstens långsiktiga, strukturerade och samordnade arbete mot våld i nära relation och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd har tagit fram information på åtta olika språk som har satts upp i stadsdelsområdet samt visats på skärmar i Kista galleria under tre veckor. Efter informationskampanjen har socialtjänsten sett en signifikant ökning av antalet klienter som är utsatta för våld i nära relation. Nämnden har också arbetat fram ett strukturerat samtalsstödsprogram för att kunna erbjuda stöd att bearbeta erfarenheter av våld efter att våldet upphört. Programmet har tagits fram i syfte att erbjuda ett långsiktigt stöd för personer som blivit utsatta för våld i nära relation.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har använt medlen till att utveckla stödet till våldsutsatta kvinnor inom Relationsvårdscentrum sydosts (RVCS) verksamhet. Där erbjuds stöd både individuellt och i grupp och under 2016 har man särskilt fokuserat på våldsutsatta personer i samkönade relationer och våldsutsatta föräldrar. Samtliga familjebehandlare och kvinnostödjare har med hjälp av utvecklingsmedlen utbildats i metoden Circle of security som vänder sig till föräldrar som utsätts för våld och kan behöva stöd i föräldraförmågan.

Skärholmens stadsdelsnämnd har anställt en projektledare på deltid med bidrag från utvecklingsmedlen och bland annat informerat internt och externt om relationsvårdsteamet. Skärholmen har också utarbetat en behandlingsmanual för samtal om våld, reviderat sina rutiner och arbetat med egenkontroll i form av exempelvis kollegiegranskning av akter. Klienterna erbjuds att utvärdera kontakten med teamet genom att besvara några frågor. De flesta klienter har angett att de är mycket nöjda med kontakten och att målen som initialt satts upp för kontakten har uppnåtts. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har bland annat utbildat internt och informerat externt om våld i nära relationer och sitt arbete. De har sett en ökning av antalet våldsutsatta kvinnor som söker kontakt med teamet med 246 % mellan 2015 och 2016, och antalet män som sökt kontakt på grund av våldsutsatthet har ökat från 0 till 20 stycken under samma period.

Flera stadsdelsnämnder anger att de har använt medlen till att utveckla samverkan med andra aktörer. Kungsholmen har skapat en stadsdelsövergripande resursgrupp som sammankallas av kvinnofridssamordnaren. Rinkeby-Kista och Spånga-Tenstas stadsdelsnämnder har samverkat kring implementeringen av sitt framtagna samtalsstöd och Rinkeby-Kista har också blivit inbjudna att delta på stadsdelens hälsovecka.

Södermalm har samverkat med utbildningsförvaltningen och sin egen förskoleavdelning i en satsning på våldsförebyggande arbete och planerar att ta fram gemensamma arbetsmodeller. Södermalm har också, liksom Kungsholmen, finansierat införandet av en kvinnofridssamordnare med utvecklingsmedlen.

Hässelby-Vällingby har finansierat en ny jourlägenhet för våldsutsatta personer, med syftet att kunna erbjuda skyddat boende för män, våldsutsatta personer med husdjur eller med särskilda behov. Även Hägersten-Liljeholmen har hyrt in ytterligare en

jourlägenhet efter inventering av det tidigare innehavet. Man har prövat ett arbetssätt med en s.k. boendelots, i syfte att stötta den våldsutsatta att komma vidare till eget boende, som har samarbetat med relationsvårdsteamet.

Farsta stadsdelsnämnd arbetar med systematiskt kvalitetsarbete bland annat genom att de följer upp ärendena kontinuerligt i möten var 14:e dag. De har även utbildat personal i avtalsskrivning för skyddat boende och följer upp detta regelbundet.

Hägersten-Liljeholmen har under 2016 tagit fram förvaltningsövergripande rutiner för hur medarbetare ska gå tillväga vid misstanke om eller upptäckt av våld i nära relation. Man har också skapat samverkansrutiner mellan olika enheter vid avdelningen för social omsorg samt gjort en analys av hur verksamheten klarar risksituationer. Förslag på åtgärder utifrån analysen har tagits fram.

Den mindre utbetalning av medel som gjordes under sommaren 2016 användes för att utveckla den manual för riskbedömning i ärenden som rör hedersvåld som stadens skyddade boende Kruton har skapat. Utvecklingsarbetet är fokuserat på att den ska omfatta ungdomar med funktionsnedsättning och/eller ett lättare missbruk på ett bättre sätt. Kruton arbetar med detta i samverkan med Origo och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.

Verksamheters möjligheter att efterleva gällande regelverk, ha tillgång till aktuell kunskap och kunna använda verk samma metoder inom området eller på annat sätt kvalitetsutveckla sitt arbete

Flera stadsdelsnämnder uppger att de har deltagit i olika utbildningar, framförallt utbildning om FREDÅ, motiverande samtal, bedömningsinstrumentet PATRIARK som rör hedersrelaterat våld och förtryck samt NCK:s webbutbildning om våld i nära relationer.

Andra exempel på utveckling som har skett inom detta område är att litteratur och filmer har köpts in för att använda i interna utbildningar, man har skapat rutiner för regelbundna gemensamma möten med andra enheter och för att finnas tillgängliga för att kunna ge konsultation till hela stadsdelsnämnden.

Socialnämndens arbete med kunskapen om och spridningen av verksamma metoder för att identifiera och ge ändamålsenligt stöd till barn som har eller riskerar att utsättas för våld

Några av stadsdelsnämnderna har använt delar av utvecklingsmedlen till att utveckla arbetet med utredningar av barn som har upplevt våld. Enskede-Årsta-Vantör och Hässelby-Vällingby har anordnat utbildningar kring hur barn påverkas av att uppleva våld och hur föräldraförmågan påverkas om man som förälder utsätts för våld i sin relation. Utbildningarna har erbjudits brett över socialtjänstens olika enheter. Även Spånga-Tensta har anordnat utbildningar kring detta. Ett par stadsdelsnämnder har också gått utbildning i Trappansamtal, en metod som används i arbete med barn som upplevt våld.

Vissa stadsdelsnämnder har utvecklat arbetet med insatser riktade till barn som har upplevt våld, däribland Kungsholmen som har arbetat med coachprogram och barnombud genom organisationen Maskrosbarn. Enskede-Årsta-Vantör har bland annat utökat föräldrastödet som kan ges i samband med att barnet går i behandling.

Socialnämndens arbete med det universellt och selektivt förebyggande arbetet samt insatser för att nå våldsutövare
Hässelby-Vällingby och Södermalm har angett att de har använt delar av utvecklingsmedlen till universellt förebyggande arbete. I detta arbete har man samverkat med två ideella organisationer: "Män" och "Unizon". Hässelby-Vällingby har möjliggjort för 50 medarbetare att gå utbildning i metodmaterialet "Machofabriken" och fått grundläggande kunskaper om hur identifiering med stereotypa maskulinitetsnormer medför ökad risk för våldsutövande. Södermalm har arbetat utifrån Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF) handbok "Inget att vänta på" om våldspreventivt arbete. De har deltagit i konferenser och träffar kring våldsprevention. En skola och två förskolor är nu redo att vara "piloter" i ett våldspreventivt arbete och planen är att tillsammans med skolan genomföra en utbildning i Mentors in Violence Prevention (MVP) under 2017.

Södermalm har även arbetat med selektiv prevention bland annat i form av att ett antal medarbetare har deltagit i en konferens kring "V.I.P" som är ett sätt att arbeta med frågan om våld i nära relationer med personer som har en intellektuell funktionsnedsättning. Efter detta har man bland annat infört tydligare frågor om våld i nära relationer vid verksamhetsuppföljningar. Enskede-Årsta-Vantör erbjuder via

Relationsvårdscentrum Sydost föräldrar gruppbehandling i syfte att stärka och stabilisera föräldraskapet, samt därefter anti-vårdsgrupp. Genom intervjuer med föräldrar framkommer att barnet och den förälder som har den dagliga vården av barnet är mer trygg med den som är umgängesförälder som gått program genom RVCS.

Hägersten-Liljeholmen har samverkat med nämndens enhet för funktionsnedsatta i form av möten kring hur man kan arbeta med ärenden som rör en våldsutsatt person med funktionsnedsättning som har stora behov av både vård, utifrån funktionsnedsättningen, och skydd utifrån våldsutsattheten.

Flera stadsdelsnämnder anger att de använt delar av medlen till att utveckla arbetet riktat till personer som utövar våld i nära relation. Det handlar bland annat om information till våldsutövare, partnerkontakt och stödsamtal enskilt eller i grupp. Hässelby-Vällingby har utbildat sig hos Alternativ till våld (ATV) i Norge för att motivera våldsutövare att söka och ta emot hjälp att sluta utöva våld. Rinkeby-Kista har deltagit på föreläsning kring våldsutövare, som bland annat har lett till ett bättre samarbete mellan relationsvårdsteamet och dem som behandlar våldsutövare. Skärholmen arbetar med våldsutövare utifrån en behandlingsmodul som teamet har skapat och som bygger på ATV, KBT och MI. Farsta stadsdelsnämnd har utarbetat en rutin för remittering av våldsutövare till RVCS och har också noterat att fler våldsutövare från Farsta nu har kontakt med RVCS.

De resultat som lyfts fram inom området arbete med våldsutövare är framförallt att man på vissa stadsdelsnämnder får kontakt med fler våldsutövare samt att man har fått ökade kunskaper om målgruppen, som man planerar att ha som grund i det fortsatta arbetet.

Socialtjänstens arbete med verksamma metoder och insatser anpassade till behoven hos särskilt utsatta grupper
Ett flertal stadsdelsnämnder har använt delar av utvecklingsmedlen till att utveckla arbetet med utredning av och insatser till våldsutsatta kvinnor eller särskilt utsatta grupper. Den vanligast förekommande gruppen var kvinnor med funktionsnedsättning. Flera av stadsdelsnämnderna har genomgått utbildningsdagar kring personer med funktionsnedsättning som utsätts för våld i nära relation. Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning har genomgått en tvådagarskurs i PATRIARK, som är ett instrument för bedömning av risk för patriarkalt våld med heder som motiv.

Socialtjänstens arbete med kunskap om och insatser för kvinnor och män som utsätts för våld eller på annat sätt riskerar att fara illa i samband med prostitution och människohandel för sexuella ändamål?

Ingen av stadsdelsnämnderna har använt utvecklingsmedlen till arbete inom detta område.

Utvärdering

Skärholmens stadsdelsnämnd är den enda som anger att de har utvärderat hur medlen använts. De har utvärderat arbetet internt. Spånga-Tensta planerar att göra en utvärdering av relationsvårdsteamets arbete inom en månad.

Skärholmen anger att deras utvärdering visar att de metoder teamet utvecklat under 2016 och föregående år har haft en effekt på dess arbete, då våldet upphört eller minskat hos de berörda klienterna. Utvärderingsenkäten visar enligt stadsdelsnämnden också att klienternas hälsa blivit bättre av stödsamtalen samt att de arbetsmetoder teamet använder har varit passande för klienterna.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner denna redovisning av användningen av utvecklingsmedel inom området våld i nära relationer år 2016.

Bilagor

1. Socialstyrelsens anvisningar för att rekvirera utvecklingsmedel 2016

Bilaga 1

2016-03-03 Dnr 9.1.4005/2016

1(3)

Anvisningar för att rekquirera utvecklingsmedel för 2016 för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn m.m.

Bidragets storlek

Statsbidraget omfattar totalt 70 000 000 kronor för 2016.
Av dessa är 50 000 000 kronor avsatta för kommuner och 20 000 000 kronor för
landsting.

I bilaga 2 till regeringens beslut den 28 januari 2016 nr II:3 framgår hur mycket
pengar som varje kommun kan rekquirera för 2016. Landstingen rekquirerar lika,
952 381 kronor per landsting.

Vilka kan rekquirera medlen?

Kommuner och landsting.

Vad kan ni använda medlen till?

Övergripande mål

Arbetet mot våld i nära relationer och för att kvalitetsutveckla stödet till våldsut-
satta kvinnor och barn ska vara av lika hög kvalitet i hela landet. De som har
utsatts för sådant våld ska få det stöd och den hjälp som de behöver oavsett var i
landet de bor.

Medlen avser att utveckla och stärka

- socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens långsiktiga, strukturerade och samordnade arbete mot våld i nära relation och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn
- alla berörda verksamheters möjligheter att efterleva gällande regelverk, ha tillgång till aktuell kunskap och kunna använda verksamma metoder inom området eller på annat sätt kvalitetsutveckla sitt arbete
- kunskapen om och spridningen av verksamma metoder för att identifiera och ge ändamålsenligt stöd till barn som har eller riskerar att utsättas för våld
- det universellt och selektivt förebyggande arbetet samt insatser för att nå våldsutövare.

SOCIALSTYRELSEN

2016-03-03 Dnr 9.1.4005/2016

- verksamma metoder och insatser anpassade till behoven hos särskilt utsatta grupper såsom unga och äldre kvinnor, våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning, missbruksproblematik, kvinnor som har utländsk bakgrund samt flickor och pojkar, kvinnor och män som drabbats av hedersrelaterat våld
- kunskap om och insatser för kvinnor och män som utsätts för våld eller på annat sätt riskerar att fara illa i samband med prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Särskilt avseende kommuner

- Medlen ska bidra till att utveckla det systematiska och långsiktiga kvalitetsarbetet inom området och avser i första hand insatser som underlättar efterlevnaden av gällande regler och införlivande av annat normerande arbete från nationell nivå.
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4) ska tjäna som utgångspunkt för arbetet tillsammans med tillsynsresultat och annan kunskap om brister och behov som har identifierats på lokal nivå.
- Medlen ska också sprida effektiva metoder inom området våld i nära relationer och i arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn.

Särskilt avseende landsting

- Medlen till landstingen ska bidra till att utveckla det systematiska och långsiktiga kvalitetsarbetet inom hälso- och sjukvårdens och tandvårdens område.
- Medlen får användas till insatser som underlättar efterlevnaden av gällande regler och införlivande av annat normerande arbete från nationell nivå samt för utveckling och spridning av effektiva metoder inom området våld i nära relationer och våld mot kvinnor och barn.
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) ska tjäna som utgångspunkt för arbetet.
- Landstingen, som har det övergripande ansvaret för hälso- och sjukvården, ska också kunna använda medlen för insatser som stärker det strukturerade arbetet för att förebygga, upptäcka och agera i mötet med kvinnor och barn och män som är utsatta för eller riskerar att utsättas för våld i nära relation samt för metod- och kompetensutveckling inom respektive verksamhet.

När kan ni använda medlen?

Socialstyrelsen betalar ut medlen under år 2016 och de kan användas till och med den 31 december 2016. Det är tillåtet att använda beviljade medel retroaktivt för verksamhet från och med den 28 januari 2016.

SOCIALSTYRELSEN

2016-03-03 Dnr 9.1-4005/2016

Hur får ni del av medlen?

Medlen till kommuner och landsting betalas ut engångsvis efter rekvisition ställd till Socialstyrelsen.

1. Varje kommun och varje landsting får rekvidera medel genom den blankett som Socialstyrelsen tillhandahåller i ett e-postutskick till er.
2. I bilaga 2 till regeringens beslut den 28 januari 2016 nr II:3 står det hur mycket pengar som varje kommun och varje landsting kan rekvidera för 2016.
3. Endast en rekvisition per kommun och per landsting ska lämnas till Socialstyrelsen.
4. Rekvisitionen ska ha kommit in till myndigheten senast den 1 juni 2016 och medlen utbetalas vanligtvis inom 15 arbetsdagar.
5. Rekvisitionen ska vara undertecknad av behörig företrädare för respektive kommun och landsting.

Om det finns medel kvar?

Medel som inte har rekviderats senast den 1 juni 2016 kommer Socialstyrelsen att fördela till de kommuner och landsting som angivit i rekvisitionsblanketten att de önskar ta del av dessa medel.

Vad gäller för återrapportering och återbetalning av medel?

Varje kommun och varje landsting ska **senast den 31 mars 2017** redovisa till Socialstyrelsen hur 2016 års medel har använts. Socialstyrelsen återkommer under hösten med ett frågeformulär.

Om ni inte har använt hela statsbidraget under perioden 28 januari–31 december 2016 ska ni återbetala återstoden till Socialstyrelsen. Ni kan också bli återbetalningsskyldiga om medlen inte används i enlighet med målen för statsbidraget. Återbetalningen ska ske senast den 30 juni 2017. Socialstyrelsen kommer att fakturera (återstoden) och hämtar in faktureringsuppgifter på rekvisitionsblanketten.

Kontaktpersoner

Almir Cehajic	almir.cehajic@socialstyrelsen.se	075-247 33 17
Ylva Gårdhagen (uppföljning)	ylva.gardhagen@socialstyrelsen.se	075-247 39 11